

Posudek diplomové práce Lenky Prokopcové:

Propemptikon a další tradiční formy v Horatiových Ódách a Epódách

Téma této diplomové práce vyplynulo z horatiovského interpretačního semináře. Přestože Horatiovy lyrické básně byly nesčetněkrát interpretovány, činí mnohdy potíže jejich žánrové a tematické určení. Diplomandka se proto rozhodla prozkoumat z tohoto hlediska některé z těchto tradičních forem. Navázala tak na svou písemnou práci, ve které – již v průběhu studia – interpretovala paraklausithyron. Původní záměr autorky a také diplomové zadání předpokládající širší záběr byly během práce zúženy, neboť by znamenaly i neúměrné rozšíření jejího rozsahu. Po společné úvaze se mnou jakožto vedoucí práce zvolila kol. Prokopcová propemptikon, které se jeví jako vhodný zástupce příležitostné lyriky.

Předložená diplomová práce o celkovém rozsahu 108 stran (i s přílohami) obsahuje všechny předepsané náležitosti. Opírá se jednak o vlastní studium pramenů a dále o početné komentáře, resp. komentovaná vydání (35), a řadu speciálních studií a monografií (30) vesměs cizojazyčných. Příložené texty (obsažené v příloze) jsou z hlediska čtenáře velmi užitečné.

Již v úvodu (str.7) autorka deklaruje, že chce sledovat vývoj propemptika tak říkajíc *ab ovo* a v první kapitole dává najevo, že si je vědoma obtíží, které budou toto rozhodnutí provázet (fragmentární dochování některých, zejména nejstarších dokladů na jedné straně a na straně druhé nejednotné názory na pojetí propemptika v odborné literatuře).

V následujících dvou kapitolách se pak postupně věnuje hledání opěrných bodů – propemptických motivů u řeckých i římských předchůdců Horatia (s. 10 – 23). Stručná čtvrtá kapitola (str. 24-26) je shrnutím předcházejících dvou. Autorka zde vyslovuje hypotézu, že proti řeckému propemptiku se římská poezie více zaměřuje na samotný průběh cesty – popis, dále se objevují katalog míst doporučených k návštěvě, zmínky o Dioskúrech a snad i o Akrokeraunských útesech. Pro doplnění antické představy o formě propemptika je ještě dodán výčet motivů podle příručky řeckého rétora Menadra, sice pozdějšího data, ale pravděpodobně „návod“ platný i v období předcházejícím.

Jádrem práce je kapitola pátá (str.27-92), která obsahuje velmi detailní interpretaci tří Horatiových básní na rozloučenou – epod. 10 (27-36),

carm. I 3 (37-59) a carm. III 27 (60-92). Každá z nich je svým způsobem zvláštní a diplomandka ve všech případech postupuje obdobně, aby tím spíše vynikly případné odlišnosti. Báseň nejprve podrobí pečlivému rozboru, v další fázi provede kritickou konfrontaci dosavadních názorů a teprve potom podává vlastní interpretaci. Mohla by vzniknout námitka, že interpretaci bylo možné koncipovat úsporněji, tedy že by diskuse s literaturou mohla být integrální součástí rozboru. Domnívám se, že zvolená metoda byla užitečná, že autorce umožnila, aby lépe oddělila vlastní postřehy od cizích a v konečném důsledku ji přivedla k samostatně formulovaným závěrům.

Za velmi zdařilou považuji zejména interpretaci ódy III 27, která bývá považována z kompozičního hlediska za ne úplně podařenou či pochopitelnou. Diplomandka však dospěla k důmyslnému, analýzou podloženému vysvětlení zdánlivě nepochopitelných spojení propemptických motivů s lyrizovaným a místy dramatizovaným zapojením mytologického příběhu a ke konečnému konstatování, že báseň je komponována jako jednotný celek.

V závěru (str. 93-97) L. Prokopcová uvádí charakteristické rysy Horatiova propemptika (v hlavních rysech charakteristické pro Horatiovu tvorbu vůbec) – proměnu obvyklých topoi, dvojdílnou strukturu, která umožňuje kombinovat žánrově rozmanité prvky v jedné básni, schopnost propojit humorné či ironické s vážným. Syntézu těchto inovací spatřuje v největší míře právě v ódě III 27.

Na diplomové práci L. Prokopcové oceňuji její poctivý přístup a snahu neponechat nic „ve vzduchu“, tj. bez důkladného rozboru a argumentace. Interpretace jsou velmi jemné a citlivé, prováděné jakoby pod mikroskopem. Diplomandka prokázala i schopnost správně zacházet s odbornou literaturou, přijímá souhlasné názory, respektuje odlišné, ale zároveň se s nimi dokáže kriticky vypořádat. V dílčích aspektech přináší práce nové interpretace. Práce je psána příjemnou, kultivovanou češtinou. Vzhledem k tomu, že jsem práci průběžně sledovala, nemám k její konečné verzi v podstatě připomínky.

Konstatuji, že diplomová práce L. Prokopcové plně vyhovuje stanoveným požadavkům a domnívám se, že je velmi dobrým podkladem pro obhajobu.

V Praze 5.9.2010

Doc. PhDr. Eva Kuťáková, CSc.